

ТЕЛЕГРАФ ДАМЧЫДЫП, ТЫҢНАДЫП, МЕДЭЭЛЭП ТУР

Бузулбас найыралдың байырлалы

СОФИЯ. СЭТА-нын корр. К. Орловтун дамышып турары болза: «Болгария социализми тургузуу турар» деп белгеленип Москвага азыттынганын бугу болгар улус өөрүшкүлүгү улуг байырлал кылдыр, Совет Эвилелин-биле болгаш социалисттик өске-даа чурттар-биле бузулбас найыралдын, акы-дулма калы ажылдажылганын байырлалы кылдыр белгеленди. Делегеленип байырлыг ажымышыныын «интервенционизм» дамчыканын мун-мун болгаш ажылчы чоннар көргөн.

Болгар улус бодунун кара кызыл куш-ажылынын магалы үрө-түннелеринге, чаа амырлардын тургузушунунга Болгариянын Коммунисттик партиясынын удурулгалы-биле чедип алган улуг чединшиктеринге чоргаралып турар деп, «Работническо дело» солун бижээ. Ол үрө-түннелдер болгаш чединшиктер чутпа Совет Эвилелинч акы-дулма дууламчыныын ачызы-биле, социалисттик лагеринин чурттары-биле бот-бодунга ажыктыг кады ажылдажылга-биле чедип алдынын дээрзин ол билер болгаш казан-даа утпа.

Москвада болгаш делегелге болза БЭДЧ-нин хемчээлеринге социалисттик чурттарын акы-дуламчылык кады ажылдажылганынын чугулазын, ажыктыгын болгаш перспективалынын магалыг бадыткаашкыны болуп турар деп, солун онзалып белгеленди.

ОСКАР НИМЕЙЕРГЕ ЛЕНИНЧИ ШАҢНАЛДЫ ТЫВЫСКАНЫ

БРАЗИЛИЯ. (СЭТА). «Улустар аразынага тайбыны быжыглаары дээш» Делегеленип Ленинчи шаңналын мергендилди бразил архитектор, Латин Американын иску хайнити амылданчызы, тайбың дээш идепкейлиг демиселчи Оскар Нимейерге байырлалдыг байдалга тывыскан.

«Улустар аразынага тайбыңны быжыглаары дээш» Делегеленип Ленинчи шаңналын талазы-биле Комитеттин даргазы академик Д. В. Сибельдин Лауреаттыг дипломун болгаш медалын тывысышпаан, Делегеленип Ленинчи шаңналын лауреадынын беким адын тывысысканы-биле холбаштыр Оскар Нимейерге мадыкшылды, хууда аас-нежини болгаш улуг чогадычы чединшиктерини кузеп, тайбыңнын миллион-миллион талаакчыларынын өмүзүнден аңаа байыр чедирген. Сибельдин аңаа байыр чедирген. Сибельдин аңаа байыр чедирген. Сибельдин аңаа байыр чедирген.

Болгар национал делгелгениң Москвада ажыттынганы

МОСКВА. (СЭТА). Август 15-те Москвада культураның болгаш амырларын «Союз»-ныын хемчээлеринге «Болгария социализми тургузуу турар» деп национал улуг делегеленип байырлалдыг байдалга амыткан. Делегелге эштер Л. И. Брежнев, А. П. Киряленко, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Ю. В. Андропов, В. И. Поляков, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин болгаш өске-даа совет удурутчулар чедип келген.

Бүгү-эвилелиң садыг палатанын президентуниц даргазы М. В. Нестеров Болгариянын Коммунисттик партиясынын ТК-нын бири секретары, Болгариянын Министрлер Чөвүлелинин даргазы эш Т. Живковка баштаган Болгария Улус Республиказынын чакча төлөөрлеринин кежи-гүнеринге чүрөкчү хамзындалан байыр чедирген. Олар делегеленип ажыдары-биле Москвада келгени ол.

Оң даразында чүве чугаалаан, эш Живковтун делегеленип болза, «Болгария социализми тургузуу турар» деп делегелге — хостуг амылралдыг 19 чылдарын дургузууда Болгариянын ажылчы агызынын, тараачын кооператорларын болгаш улусу интеллигенциянын мадыкшылды, эрес-сорукул куш-ажылынын чайынанача түндөлгөн болур.

Совет улусу-биле болгаш социализм өске-даа чурттарын улустары-биле акы-дуламчылык кадыг амырларын Болгариянын Улус Республиказынын социализми болгаш коммунизминин бурун тилгеленип чедип алдынын болгаш улус буурулгалыг.

Чаа ат салышкыннары

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Август 13-те Ядротун шенелдерини хоруур дугайында Москва Керээниге чаа болгаш чурттар—Никарагуа, Ямайка, Иранзи, Сирий Араб Республикасы, Коста-Рика болгаш Испания каттышкан.

Иранзи, Сирий Араб Республикасы, Коста-Рика болгаш Испания каттышкан.

Пхеньянга байырлыг хурал

ПХЕНЬЯН. Көрейни Совет Армиянын хостанынын 18 чыл онга холбаштырган. Пхеньянын хай-ништинин байырлыг хуралы улуг театрга болуп эрген.

хостаан болган бодунун төрөэн чуртун каттыштырары база хамаарышпас чоруу дээш, социализм тургузушуну дээш демиселге материалдыг база моральдыг дууламчыны КВР-нун ажылчы чоннарына көргүскөн улуг совет улуска инит өөрүп четтиргенин бугу көрөй улустун өмүзүнден идепкейчи илереткен.

Совет Армияга алдар кылдыр

ПХЕНЬЯН. Совет Армияга алдар кылдыр Пхеньянда тургускан «Хосталык» тураскалыга Көрейни Күш-ажыл партиянын Топ Комитетинин, КВР-нун Министрлер кабинетинин болгаш КВР-нун улустун Улуг хуралын президентуниц экеп салган чектерде мында деп бижаткан: «Хосталыктын хунуудун бөр 18 чыл болганына өңгө дегерис!» «Совет Армияга өңгө, өшпес алдар!» «Көрей болгаш совет улустарын аразында өңгө найырал болгаш салгыш-сетиле каттыштырылганын белгеленип».

Көрейни япон империалистеринин дарлалыгын Совет Армиянын хосталыгын бөр 18 чыл болган өңгө таварыштыр ол тураскалга чектерини дипломаттыг корпустан болгаш Совет элчин чериден база-ла өскөн салган.

ДЕЛЕГЕЛГЕ ВАЗА БИРГИ ЧЕРДЕ

БЕЛГРАД. (СЭТА). Ам Югославиянын 10 муң чоңууга-ла 85 студенттер оннажып турар. Онунун кизи сагынына оннаштыр студенттерини сагынын талазы-биле Югославия делегелге база бири черде туруп турар. Дайын мурунда 10 муң чуртатчыларга-ла 10 студенттер оннажып турган.

делегелге база бири черде туруп турар. Дайын мурунда 10 муң чуртатчыларга-ла 10 студенттер оннажып турган.

Дүжүп бербейн турар

БАЙР. (СЭТА). Оман патриоттар Нива хоорайга англи шериг танымалык хенертен халлашкын кылган. Ол дугайын Оманнын Каир-де төлөөлектинин алган телеграммасында чугаалал турар. Боллаашкын уезинде элзон каш англи солдаттарын өлтүргөн болгаш балыглан.

де төлөөлектинин алган телеграммасында чугаалал турар. Боллаашкын уезинде элзон каш англи солдаттарын өлтүргөн болгаш балыглан.

Үр-даа манапас силер...

Тываңың найысылалы— Кызыл хун буру чаа-гайып, сайбаран орарын көрүп турар бис. Бир-ле чаа чүүл мында көстүп кээп, ажылчы чоннарын чаагай чуртталгалыкка бараан болуп турарын болдурга, канчал өөрүнчүт эвес боор! «Газированная вода» деп бижиктип, кызыл өңгү дегиле-сава бистин хоорайында — № 1 гастрополуунд чанында, Ленин коммунизмига тургустунган. Оң чанынга чон кезээде хой болур. Ол айтп болгаш дүргөн ажылдары-биле солун болгаш 3 көпөктү үчө султара, оларны, салгы кизи кийишкан, хүлээп ап, станканы чүп, газировалык кудуп берип турар. Хей-дедирген сускуну моон садып ижер дээш үр-даа манапас силер...

Бо чураткан ол автоматтыг сускун садым көрүңер.

Фото В. Владимировтуу.

ДЕЛГЕЛГЕДЕ ЧАА ЧУУЛДЕР

Куш ажылдакчыларынга

Тематиктиг делгелгелерини № 1 павильону ам Улус ажыл-агыйнын чединшиктеринин делгелгениге келген экскурсантыларын кичээлгеини хаара тудуп турар. Болжолдорун болгаш сохкооттарын мал база куш ажылдыг фермаларында ажылдары механизастарынага тергелээр машиналарын болгаш делгелгелерини комплексинин көрүлдени ам мында ателен. Павильонун залдарында делгелген чүс-чүс чаа

машиналар болгаш дерилгелер колхостарда, сохкооттарда мал ажылынын фермаларынын техниктиг хандырышыкынын бекдик денеленип көргүзүп турар.

«Куш ажылдыг фермаларда хой күш үер чорудулгаларын механизастарынага тергелээр чаа машиналар» деп бодуктен экскурсантылар болгаш көрүкчүлөр хой чаа чүүлдерин көөр.

Төрүр дагаалар азыраар калбак габариттиг куш кажазын бир-ле дугаар көргүзүп турар. Ол кажаада мал чемнерин каап бээр, суттарында, чуургаларын чымыр, вентиляция болгаш кажаа иштини аштары бугуну-биле механизастаттынган болгаш автоматтыгтынган. Индык куш кажаага чангыс кизи 10 муң баш чедир дагааларын азырап ажаап болур. Мында өткүр уксалыг бройлер дагаа оолдарын азыраар, бугурууга чорудулгалары механизастаттынган болгаш автоматтыгтынган база бир кажаа бар.

Чартык аар деңзиге

МОСКВА. Аар атлетика талазы-биле СССР-нин улустарынн үшкү спартакиадазы.

Чартык аар деңиз талазы-биле спартакиаанын чемпиону алыш Э. Бровка (УССР) — чаалап алган, 465 килограмм, ийги чери А. Калининчеко (РСФСР) — 465 килограмм, үшкү чери В. Лях (РСФСР) алган — 462,5 килограмм.

ЧУРУНТА: маргылдаа уезинде Э. Бровка (УССР). Фото В. Ун Да-Синини. СЭТА-нын фототехникасы.

Бөгүн— аэропортка

Бөгүн Кызылдын аэропортуунуң девискээри байырлал ишчи кирген. Башкынар ханаларында, хемчээлде, лозун, плакаттарына кызыл-чайгыт кылдыр аскан. Коммунисттик партиянын болгаш Совет чакыткы башчыларынын — СӨКП ТБ-нын Президиум кежигүнеринин портреттерин азып делгээ.

Аэропорттун херимини иштинде ногаан шыкта илдини чектер, хевестер, лозун, плакаттар-биле шимпел каастаан. Кызылдын шагы-биле 10,00 шахта, ССР-нин хамагыт ужуз чүгүңүн Хунууге тураскааткан мунуңун келери-биле аэропортка хой-хей кижилер келир.

Байыртгы митинг өсүлүнде хоорайнын чуртаткы чоннарынн самолёттарга массалыг ужудушун камсыз ателээр. Улуг, биче самолёттарын экипажтары, командирлери самолёттарын чанынга белен тургустаныр, самолёттарга ужудуксаан пассажирлерин үдөп олутур кижилер пассажирлерге эелдек бараан болуп турар.

Кызылдын аэропортуунуң девискээринге ажылчы чонуну массалыг селгүтүөшкенин орай кезеңге чедир болган. Хоорай организациаларынын бот-тызынгы уран чүдү бөлүмнеринин кижилерини солун концерттерин база көргүзүлгө.

Республикага АГААР-ВОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн республикага шокар булуттардыг, чашкын шоолу эвес хун болур. Хат өй-тавында. Агаарнын температурасы: республикага — 20—25, а Кызылга — 23—25 градус чылым.

Редантор Д. Б. БАЙЫР-ООЛ.

Кинотеатрларга

Август 18-те

«НАЙЫРАЙ»: Уругларга программалар 9.40, «Орус хуулгазын» (1-ги сериязы) 11.10, 3.30, 7.50, (2-ги сериязы) 1.20, 5.40, 10 шахта.

«КАА-ХЕМ»: «Алдын өг» 10, 11.15, 1.15, «Он алдыгы час» 3.15, 7.15, «Орун бедиринге» 5.15, 9.15 шахта.

«ЕНИСЕЙ»: «Сапым нетин моортынин чаа ужурадалары» 10.30, «Кичээни кырган-ава!» 12.30, «Орус хуулгазын» (1-ги сериязы) 2.10, 4.30, 6.50, 9 шахта.

«ВОСТОК»: «Норуутуруп албататкан өскерликчи» 11.15, 1.15, 3.15, «Донтор Малюжний» 5.15, 9.15, «Кречинскийн кудазы» (2-ги сериязы) 7.15.

ЧАЙГЫ КИНОТЕАТРАГА: «Партизанын чаштанчылары» 11, 1, «Катаптаттынмас час» 3, 5, 7, 9 шахта.

Август 19-та

«НАЙЫРАЙ»: «Алдарын дээрбээ» 10, 12, «Бир эвес эми кийгырээ» 2, 4, 6, 8, 10 шахта.

«КАА-ХЕМ»: «Даг халуунуң чажыды» 11.15, 1.15, «Сейм эристерин ажып чыдыр» 3.15, 7.15, «Экинчи дугайында» 5.15, 9.15 шахта.

«ЕНИСЕЙ»: «Динкаа сууруну чогунда нежээрээ» 2.30, «Орус хуулгазын» (2-ги сериязы) 4.30, 6.50, 9 шахта.

«ВОСТОК»: «Орус хуулгазын» (1-ги сериязы) 3.15, 5.30, 7.45, 9.15 шахта.

ОЗАЛДЫГ ДУЗАЛАКЧЫ

ду ийикпе азы өске бир эки озал, ондак болуп, токка каакылкан үеде кадыг хемчегелери алырынн дугайында кизи бүрүзү билеп аза чогуур.

Бисти долгандыр турар бугу-ле чүүлдерге болгаш эт-сеп аймаа токка чангыс аай күштүг дамчырай турар дээрин билер болгай силер. Суг болгаш өске-даа суук чүүлдер электри тогуу дүргөн дамчыдып турарар. Чамдыкта суг чаштырып өрт өжүрүп тургаш, сугу электри уадымынын чажылканынын түндөлгө, өрт өжүрүчүлүгүн айыл болур таварылгалар база бар. Шил, пластмасса, мшш, мрамор оларын электри тогу дамчыас, а бир эвес оларны сугга өттүрүлгө болза, олар токту дамчыдыптар шынарлы апаарлар.

90 вольт чедир күч-күштүг ток кижиниң амы-тынынга айыл чок деп база болбас. Арааш суларан баксыраан ийикпе, тургузуу ажылдаккан кижилерин кадынга шак мындыг биче күштүг ток безин улуг хораны чедирип болур.

Бир эвес кизи токка байын хоран, азы ийи холун денге каакылган болза, токтуң согуушкуну көчүтүп айылдыг. Бир эвес ток кижиниң келип агай ас кезин, азы камды-ла бир чылдаган-биле базы ийикпе денеленип алган турган чүүлүн дамчытыр согар болза, оң аймык аажок улуг. Мындыг таварылгаларда ток кижиниң бугу мага болуп дургаар дамчып эртер болгаш 127—220 чедир вольт-күчүлүг ток безин кижини өлтүрүшүдүп болур.

Токту дамчыдып турар ийи уадынын чүгө бир эезинге дээр болза, айыл чок дээр болгай. А бир эвес резин дөжөк кырынга туруп албайн азы бугунага резин үл-

дүңгүт галош кедип албайн, чер кырынга кызыл бут турар алгаш, чангыс уадынга дээртер болза дөмө-ле айылдыг.

Электри тогууга соктурган кижиниң организмиге язы-бүрү өскерликшилер туруп болур. Токту кошкка дамчыр чүүлдерин дамчытыр оуу улугтарга, шак мындыг чүүлдер дүргөн ийикпе дээрин ортумак шилден өскөргө кижи ханалга билер болгай бис. Кижиниң ханалга ток көчүтүп турган дамчыр, а шыгандарга, сирлдерге, соктерге, кургаг кейше ток кошкка дамчып турар. Бичангыш токка соктурган кижиниң ток соккан чери өртеня берген турар чылдаганы мында.

Токтуң соккан черинге—кешке, «ток демдектери» дээр ортузу оңгар, төгерик азы шойбексимээр көчүтүп илдеп кызыгаарыг өртең черлер тыттып келдир. Чамдыкта чүгөтө кеш эвес, шыганд эртер, соктер безин хамурулар өртеня берген болулар. Бичангыш улуг күштүг ток көчүтүп айылдыг. Токка соктурган, нити организми суларан баксыраан кижиниң бажи, чүрээ азыр, ханалыг бажинымын өскөрүл, бөлжөлдүгү агарып дүжүп эртерээ. Улуг күштүг ток соккан таварылгалда кижиниң ары агарып, угаынын шыкынып, тына албайт бээр. Оң чүрээни согуушкуну безин колдуунда билиместей бээр. Шанда мындыг таварылгаларда кижиниң тынын алар арга чок турган болза, ам Москва чурттуг профессор Неговский В. А. озал-ондак болуп, улуг күштүг токка соктурган кижини чамдык таварылгаларда дүргизип ап болур арга бар дээрин бадыткаан.

Токка соктурган кижиге холбаштыр чүкү кылдыр ужурутул?